

De woorden „fonkeling van zijn schoonen wil” hebben een modern geluid, ze geven een psychologische verklaring, die wij niet noodig hebben en ook niet verlangen.

Verre, verre is Van Schendel achtergebleven bij zijn groote voorgangers, en zijn boekje, zooals het daar ligt, vertoont het hatelijk karakter van een mislukte imitatie. Op de bekoringen van zijn toon heeft hij vertrouwd in een geval, waarin daarop nu juist in het geheel niét viel te vertrouwen — ja, waarin die moderne toon van hem, met al zijn moderne charme, ons zeer hinderlijk werd en droeviglijk verviel tot.... een toontje.... Een kunstje, een trucje, een handigheidje!..... Deze woorden zijn hard, té hard misschien, ik voel het wel. Toch laat ik ze staan. Maar laat ik er bij zeggen, dat ze geschreven worden door een, die van Van Schendel's vroegere boeken, van *Een Zwerver Verliefd* vooral, te veel gehouden heeft, en nóg houdt, om geen spijt en bitterheid te gevoelen bij de lezing van *De Mensch van Nazareth*.

Dit kleine boekje lijkt mij een enorme vergissing, en erger dan dat: een smakeloosheid, verwonderlijk, ja bijna schrikwekkend bij een dichterfiguur, die juist of vooral door zijn fijnen smaak, de delicatessen van zijn psychologie en taalbehandeling, totnogtoe zoo was opgevallen.

Intusschen, het zou onbillijk zijn hiermee te besluiten. Van Schendel is een onzer allerfijnste en merkwaardigste prozaschrijvers en ook in *De Mensch van Nazareth* toonde hij zijn verwonderlijke schrijfkunst en zal er ieder mee bekoren, die in staat is een bladzij proza te lezen en op-zich-zelf te beschouwen. Welk een schoon tafereel teekent hij ons, op de onnaspeurlijk suggestieve wijze der echte kunstenaars, b.v. in den aanvang van hoofdstuk III. Het is eigenlijk jammer — ja, zoover ga ik — het is jammer, dat zooveel edele schrijfkunst werd besteed aan iets dat tot mislukking was bestemd en als geheel niet

tot adeldom kon geraken. Hier is de pagina die ik bedoel:

„Over de bergen van Galilea ging een man en zijn vrouw reed naast hem op den ezel. Boven gloorde de morgen over de olijven en over het blanke dorp, voer hen dreef de dauw langs de glooiingen heen, de immer groene heesters glinsterden daar en de vogels tripten over het kruid. De hemel begon te tintelen tot het morgenblauw, er was stilte overal.

„Van de bergen trad Jozef zuidwaarts. Met zekere schreden liep hij, den teugel in zijn arm houdend opdat het dier niet te snel zou gaan, starend naar de groene vlakte beneden. Stil waren zijn gedachten van het leed dat ze verwekt had, in verwondering luisterde zijn ziel. Alleen wanneer hij ter zijde zag lichtte klaarheid uit zijn oogen en ademde hij voller de weldadigheid van den morgen in. Maria zat recht op den ezel, haar oogen bewogen niet. De stoere Tabor in het Oosten, de blauwe hoogten van Gilboa voorwaarts, de blijde Karmel ter rechter verreezen in de zon, de lauwe wind voerde geuren en geblaas van de ontwakende velden aan, als Jozef en Maria daalden naar het dal en hun reis begonnen naar Bethlehem.

„Aan den put van Sunem dronken zij, en ook de ezel dronk. Dan zagen zij elkander aan, richtten de oogen weer naar voren en gingen verder in het licht”.

Dit is mooi van visie, zuiver doordacht en gezegd...., dit is zeer bekoorlijk.

Maar als er nog ooit een schoon en heerlijk boek over het leven van Jezus verschijnen zal, dan zal dat zijn een boek van hevigen, hartstochtelijken ernst en van brandende liefde, een boek vol felle openbaringen, een boek, waar men zijn handen haast niet aan zal durven slaan. Een boek van het Oosten zal het zijn en een boek van de ondoordringelijkheid der menschenziel. Ik denk niet dat er vele jonge dames zullen zijn die er mee dwepen zullen.